

Sygn. akt II PK 166/16

POSTANOWIENIE

Dnia 23 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa Ł. L.

przeciwko W. W. P.

o odszkodowanie, ustalenie, wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych i nocnych, ekwiwalent za urlop,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 marca 2017 r.,

skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w L.

z dnia 17 marca 2016 r., sygn. akt V Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 marca 2016 r., sygn. akt V Pa [...], Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Spółecznych w L. – w sprawie z powództwa Ł. L. przeciwko W. W. P. o odszkodowanie, ustalenie, wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych i nocnych, ekwiwalent za urlop – zmienił zaskarżony apelacją pozwaną wyrok Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Spółecznych w L. z dnia 8 grudnia 2015 r., sygn. akt IV P [...], w punktach II, IV i V w ten sposób, że wysokość zasądzonej w nim kwoty określił na 26.579,81 zł, a wchodzące w jej skład należności z tytułu: - wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych na 18.868,10 zł, - wynagrodzenia za pracę w godzinach nocnych na 1.720,95 zł, - ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy na kwotę 590,76 zł, i nie naruszając zawartego w tym punkcie rozstrzygnięcia w zakresie odsetek

powództwo w dalszej części oddalił, zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu oraz zasądził od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.329 zł tytułem kosztów sądowych (pkt I.), oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt II.), zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego (pkt III.).

Wskazany wyrokiem z dnia 8 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy w L. w pkt I ustalił, że powoda i pozwaną łączyła w okresie od 1 października 2009 r. do 31 lipca 2014 r. umowa o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy; w pkt II zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 43.418,21 zł brutto, w tym kwotę 5.400 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika, kwotę 35.843,49 zł brutto tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych i nocnych, z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 13 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty i kwoty 2.174,72 zł brutto tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, z ustawowymi odsetkami od 13 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy oddalił powództwo (pkt III), zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.464 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt IV), zasądził od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Kasy Sądu Rejonowego w L.) kwotę 3.394 zł tytułem kosztów sądowych (pkt V), orzekł o pozostałych nieuiszczonych kosztach sądowych i rygorze natychmiastowej wykonalności (pkt VI-VII).

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego z 17 marca 2016 r. strona pozwana zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczyny przyjęcia skargi określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. W ocenie autora skargi w „niniejszej sprawie istnieją istotne zagadnienia prawne, mające wpływ na treść rozstrzygnięcia Sądu, których jednoznaczne rozstrzygnięcie jest konieczne. Rozstrzygnięcie tej sprawy będzie mieć znaczenie dla praktyki sądowej.” Wskazano, że celowe jest „kwestionowanie granic stosowania art. 322 k.p.c. w kontekście swobody sędziowskiej w kształtowaniu własnego przekonania, zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. oraz ustalenie zakresu stosowania art. 231 k.p.c. na użytek tej sprawy, przy braku uzasadnienia umożliwiającego przeprowadzenie kontroli kasacyjnej. Zaskarżony wyrok, podobnie jak wyrok sądu I instancji pozbawiony jest należytego uzasadnienia, umożliwiającego kontrolę procesu rozumowania sądu pod kątem prawidłowości

stosowania art. 322 k.p.c.”. Wskazano, że „...istnieje potrzeba jasnego określenie zakresu stosowania art. 322 k.p.c. i art. 231 k.p.c., które sąd stosował dostrzegając trudności dowodowe i niemożność dokonania ustaleń na podstawie art. 233 § 1 k.p.c...”.

W ocenie autora skargi Sąd odwoławczy bez należytego uzasadnienia, z naruszeniem art. 328 § 2 k.p.c. i w sposób uniemożliwiający przeprowadzenie kontroli kasacyjnej pominął, podniesiony w postępowaniu odwoławczym przez apelującą pozwaną, zarzut sprzeczności wewnętrznej wyroku sądu I instancji, który w pkt VII wyroku określił wynagrodzenie powoda na poziomie wynagrodzenia minimalnego, zaś w pkt II za podstawę swoich ustaleń przyjął kwotę wyższą, zasądzając dochodzoną przez powoda kwotę mimo, że powód otrzymywał i kwitował wynagrodzenie w kwocie wyższej wraz z dodatkiem za pracę w godzinach nocnych. Wewnętrzna sprzeczność wyroku, przy braku należytego uzasadnienia, powinna być eliminowana z orzeczeń sądowych. Jest to więc istotny argument przemawiający za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania. Ponadto w zaskarżonym wyroku nie określono czy sąd odwoławczy w punkcie I orzekł także o kwocie 5.400 zł, tj. czy rozpoznał w całości apelację, którą zaskarżono wyrok w całości i wnioskowano o jego zmianę przez oddalenie powództwa. W tym zakresie brak jest uzasadnienia. Redakcja punktu I wyroku jest niejasna, mimo że suma kwot wymienionych po doliczeniu kwoty 5.400 zł jest zgodna z określoną w wyroku kwotą 26.579,81 zł. W uzasadnieniu wyroku tego nie wyjaśniono. Sąd II instancji zobowiązany był do rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz jego własnej oceny, przy uwzględnieniu art. 233 § 1 k.p.c. W ocenie autora skargi istnieje „istotne zagadnienie prawne i zachodzi potrzeba dokonania wykładni art. 189 k.p.c.”. Wskazano, że „zasądzenie przez sąd tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych kwoty 18.868,10 zł przy żądaniu powoda zasądzenia z tego tytułu kwoty 18.075,99 zł jest zasądzeniem ponad żądanie i stanowi naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. Skarżący ma oczywiście na uwadze wywód sądu na str. 10 uzasadnienia, że powód żądał zasądzenia kwoty netto, a sąd zasądził kwotę brutto, jednak w petitum wyroku tego nie określono. Wydaje się, że jest to także argument przemawiający za potrzebą przyjęcia kasacji do rozpoznania celem rozstrzygnięcia tej kwestii z poszanowaniem zasady nominalizmu”.

W ocenie autora skargi „w świetle podniesionych wyżej okoliczności, niniejsza skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie „istnieją istotne zagadnienia prawne” (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawia istotnych zagadnień prawnych sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przede wszystkim przedstawione w uzasadnieniu wniosku kwestie ogranicza tylko swoistej sygnalizacji niesprecyzowanych bliżej problemów dotyczących między innymi: ustalenia „zakresu stosowania art. 231 k.p.c. na użytek tej sprawy”, czy potrzeby

„jasnego określenia zakresu stosowania art. 322 k.p.c. i art. 231 k.p.c....”, czy też istnienia istotnego zagadnienia prawnego i potrzeby dokonania wykładni art. 189 k.p.c. Brakuje – w takim ujęciu uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej – odpowiedniej jurydycznej argumentacji, którą wykazanoby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga

kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Autor rozpatrywanej skargi – w próbie wykazania oczywistej zasadności jego skargi kasacyjnej – ogranicza się do przedstawienia argumentacji będącej w istocie powtórzeniem uzasadnienia zarzutów podstawy skargi kasacyjnej. Brakuje odpowiedniego wyводу zawierającego argumentację, którą autor skargi wykazałby walor oczywistej zasadności jego skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. w kontekście wykazania naruszenia przepisów prawa procesowego mającego istotny wpływ na wynik sprawy (por. art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Zasadnicza wadliwość wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej polega jednak na tym, że twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej autor skargi wiąże z naruszeniem wskazanych przepisów prawa, na tle których jednocześnie pojawiają się zagadnienia prawne.

Taka konstrukcja uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wadliwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wykluczają się, gdyż skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964). W postanowieniu z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990, Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, budzi poważne zastrzeżenia. W uzasadnieniu powołanego postanowienia Sąd Najwyższy podkreślił, że w dotychczasowym orzecznictwie Sąd

Najwyższy zwracał już uwagę, że jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Jak wskazano w uzasadnieniu postanowienia z 21 października 2008 r., II PK 158/08, LEX nr 738506, przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną podziela przedstawione wyżej stanowisko judykatury w zakresie omawianej kwestii.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.